
Лэр Устүнийн пролетарлары биринилэгэрт

ПРИНЦЕВ.

**ЛУРТТЫҢ МАЛ-АШ ИЖИН
БАШТАП БАШКАРАРЫН
ЖАРАНДЫРАР КЭРЭК.**

И. КАЛАНАКОВ КӨЧИРГЭН.

**ВКП (б)-нын Ойрот—Областын
Обномы чыгарган. Улалу—
туразы, 1928 жыл.**

Ойрот.

2-453

Лэр Устүний пролетарлары бириккелгери

Гос. Публици. Б-ка

1929.

1290

Об. яз.

Лигр.

П Р И Н Ц Е В.

Арабаши. с/х-ва

Журттыг мал-аш ижин баштап башкарарын јарандырар кэрэк.

И. Калананов көчиргэн.

Инв. № 1299.

ВКП б)-нын Ойрот—Областыг Обкомы чыгарган.
Улалу—туразы, 1928 јыл.

1. Дэрэмнэ журтынын мал-аш ижин баштап-башкарарын жарандырап кэрэк.

Журт-улустын нэ-лэ ижин бириктирип, коллектив бүүдүрэрин энг озо кичээр кэрэк.

Бистинг партиябыстын 15 чи жууны партиянын-да, албаты-журттын-да иш-кэрэк бүүдүрэриндэ дэрэмнэ-журтынын жадыжын, мал-аштын ижин социалист үүрэдүү аайынча жагыртары жаан учурлу кичээмэлдүү иш болуп турзын дэди. Дэрэмнэ-журтынын жадыжын, мал-аш ижин социалист-үүрэдүү аайынча жагыртары кандый болор дээ? Дэрэмнэ журттын албатызын жүзүн-жүүр кооперативту эдип салар кэрэк, мал-аштын ижин бичик-биликтинг үүрэдүү аайынча бүүдүрүп турар, нэ-лэ ижин жүзүн-жүүр машиналарла иштэп турар жаан коллективтар бүүдүрэр-кэрэк.

Бу жаан учурлу кэрэк кандый болор, мундый кэрэкти канайда бүүдүрүп турарын, бу бичиклэ учурлап, аайлап, жарттап бэрэр дэп турубыс.

Бистинг мал-ажыбыстын, онын ижининг өзүп турганы кандый?

Бистинг мал-аш ижибис тапту жылгыр өзүп жат. Мал ажыбысты жуу-чактап озо болгон крэзинэ жэттирэринэн болгой, бис оны жуу-чактап озо болгон крэзинэн ажырып салдыбыс, Журтт-улустын мал-ажы каан-башкаруу тужунда өзүп турганынан бистинг эмдиги мал-ажыбыс жылгыр өзүп жат.

Мал-аштын мунайда жылгыр өзүп турганын слэр аймактардын, журт-советтердин ижи-кэрэгин көрүп билэри-

гэр. Мунаг башка бистиг мал-ажыбыстыг ижи бичик-биликтин, агрономнын үүрэдүү аайынча (кандый аштын ордына база кэлэр жылда кандый аш саларын, аш салардын ортозында азралдын аш өлөгин салып-турары аайлу-башту болуп јатканы, мал азрап, тургузар кажагандарды јылулап эдери, нэ лэ малдын угын јарандырып турары, ононда башка кэрэк эдери) иштэлип турары улам зайын көптөп јат. Јэ ондый-да болзо, бистиг мал-аш ижибис јэтрэ бачым өзүп, јаранып туру дэп, айдарга болбос. Фабрик-заводгорыбыстыг ижи мал-ажыбыстыг ижинэнг озолоп туру. Фабрик заводторыбыс жылдын көптөч, јаандап јат. Көптөп, јаандап турган фабрик-заводтордын ижинэ кэрэктү нэ-нэмэ (бос эдеринэ күдэли, оо түнэй хлопок дэп, нэмэ, тук, аш) көп-ок кэрэк болуп јат. Мал-аштын ижининг бүдүрүп турган нэ-нэмэзи Фабрик заводтордын ла, албаты-јурттынг кэрэктэл турар крэзинэ јэтпэй јат.

Јурттынг мал ажын јарандырап кэрэкти јаан кэрэк эдип, партия озодонг су кэрэкти бүдүреринэ болужарга кэрэк дэп, туратан болгон. Онын јакылта-сөзинэнг улам мал-аштын ижи-кэрэгинэ государство нэ-лэ болужын јэтгирил турар болды (јүзүн-јүүр кредит чыгарып, јуртка јэр кэзин бэрэрин јэнгилтэлү эдип, агаш бэрип, ононг да башка јэнгилтэ бэрип). Јэ мал-ажыбыс государствонын јүзүн-базын болужын, јэнгилтэзин алып-та турза, јэтрэ жылгыр јаранып, тыгып болбой јат.

Бу нэниг учун ондый?

Јуртыбыста эмдээ јэтрэ көп улус бойынын мал-аш ижин озогы ада-өбөкөлөрининг иштэп турган аайыла иштэп јат. Мал-аштын ижин мунайда иштэп, бис јаан ураак барып болбозыбыс. Мал-аштын ижин бичик-биликтинг, агрономдордын үүрэдүү аайынча бүдүрэр болзобыс, оо тушта-ла мал ажыбыс өзүп, јаранып турар. Јэ эм тура бистиг мал-ажыбыстын нэ-лэ ижин бичик-биликтинг агрономнын үүрэдүүлэ бүдүрүп турарына башка-башка көп буудактар бар. **Јуртыбыста Јоктулардын, орто-күчтү улустын ибизи алды-алдынанг оок мал-аш иштү болуп турганы бастра јурттынг мал аш ижининг жылгыр өзүп, Јаранарын сүрээн буудактап јат.**

Јокту улус-ла орто кўчтў улустын оок мал аш ижи эм-тура тапту жылгыр өзўп, јаранып болбос. Ондый оок мал-аштын ижи астамду, тузалу болорынаг болгой, чычымду болуп турар. Јокту кижии канча да иштээ, ижинэ канча-да кўчин салып турза, ижи астамду болбос, чыгымду болор. Јаан бўдўлў мал-аштын ижи кижининг кўчин кўп албай-да турза, онынг астамы, тузазы кўп болор.

Бу нэнинг учун мундый?

Оок, кичинэк мал-аштын иштэп табары ас болор. Мал-аш канча-ла јаан болор болзо, онынг иштэп табары јаандап турар. Кичў мал-аштын ижинэ кижининг кўчи кўп чыгып јадар, јаан мал аштын ижинэ кўп кўч чыкпас.

Бу мундый болуп турганы мунаг-да јартталып, билдирэр:

1) мал аш ижинэнг бир жылга 400 салковой кирэлтэ алып турар кижининг бир уйы 52 пуд сўт бэрэр, 800 салковой кирэлтэлў кижининг уйы 79 пуд бэрэр, 1400 салковой кирэлтэлў кижининг уйы 102½ пуд. бэрэр.

2) Мал-аш ижинэнг бир жылга 200 салковой кирэлтэ алып турган кижии бир кра јэрдэнг 18 пуд. буудай алар, бу кранынг ижинэ 20 конок өткўрэр. 800 салковой кирелтэлў кижии бир кра јэрдэнг 33 пуд буудай алар, ишкэ 19 конок өткўрэр, 1400 салковой кирэлтэлў кижии кра јэрдэнг 55 пуд. буудай алар, ол кранынг ижинэ 13 лэ конок өткўрэр (мундый тоо-бичикти РКИ јурт улустын мал ажынынг ижин шингжилэп, јарттап туруп, јазаган).

Бу тооныг шўўлтэзи мундый: мал-аш канча-ла крэзи кичинэк болзо, онынг ижи кўч болуп, астамы ас болор; јаан мал-аштын ижи јэнил болуп, тузазы кўп болор.

Ол нэнинг учун мундый болуп туру дээ?

Бир јаннаг крестьян улустын оок мал-аш ижиндэ кандый кандый иш кэрэкти бичик-биликтинг ўўрэдўў аайынча (малдарын жылу кажаганга тургузып, азрап турары, јакшы укту мал садып алып, турары, талдама-јакшы ўрэн-эш, ижинэ кэрэктў машиналар садып алары, оног-да башка јаан акча чыгарар кэрэкти) бўдўрэргэ кўчи јэтпей турар, база бир јаннаг оок мал-ашты кандый-да ишлэ јаранды-рар дээ, ондый иш кичинэк болуп, онынг тузазы-да кичи-

нэк-лэ болуп турар (жокту кижинин кичинэк мал-аш ижин-дэ кандый-кандый машина бар болзо, ас ишти ол машина бачым иштэп салып, иш жок турар болзо, онын астамы, туказы жок болор эмэс-пэ).

Бу мундый болордо, жокту улус-ла орто-күчтү улуска государство канча-да болунын (кредит-акча бэрип, мал-аш ижинэ кэрэктү машиналарды, нэ лэ јэпсэлди эгилтэлү сонгоо бэрип, јэр кэзил бэрэриндэ јэтчилгэ эдил, онон-да башка јэчилгэ бэрип) јеттирил-тэ турза, бистин жокту улус-ла орто-күчтү улустын мал-ажынын өрөлөп, айлы-јургынын бижүп турары јаан јылбай туру, бу бачым ондонор, јаранар дэп, тын ижэнэргэ-дэ болбос. Дэрэмнэ-нин кулак-байларына јаан налог салып, јоннын бойы-бойы-на салынар јуушын кобизин кулак байларга салып, бис оморды кыстап-та турзабыс, байлардын тапту јаан мал-аш ижи эбэштэн-дэ болзо, кодүрилип турат. Жокту улус-ла орто-күчтү улустын аргазы кандый болор?

Омордын аргазы кооперативтарда, коллектив-тарда болор.

Крестьян-улустын мал-ажын, онын икин бириктирип јүзүн-јүүр коллективтар, нөкөрликгэр, өмбөликгэр, комму-налар бүдүрүп алып, жокту улус-ла орто-күчтү улустын мал-аш ижин туйукгаларына, икэри јылбас болорына јаранбай турарына бис айрып, алып чыгарыс.

Коллективтын јаан мал ажы өзүл, тынын турарына бэлэн элгү болор. Ондый јаан, мал аштын ижин бичик-биликтин, агрономнын үүрэдүү айынча иштэп турарга элгү болор. Онон улам бу мунтый мал-аш өзүл, там-ла тынын турар. Жокту-ла орто-күчтү улустын мал-ажын кооператив ажра, коллективтар ажра кодүрүп, тындып туруп, бис капиталистар-ла, дэрэмнэнин кулак-байлары-ла таргы-жып турар кэрэгибисти бүдүрүп турарыс.

Кооперативтар ажра, коллективтар ажра жокту-ла орто-күчтүлөрдүн мал-ажын јаандадыл, тындып-алып, бис дэрэмнэнин кулак-байларын базарыс. Бистин јургыбыста кооперативтардын ижи јаан эмэс-гэ болзо, коллективтары быс ас-та болзо, омордын шылгуунда жокту-ла орто-күчтү улустын мал-ажы өзүл, тынын турганы билдирип јат.

Ат жок жокту улус кооперативка кирбэй, алдынан бойлоры иштэп, 1922 жылдаг 1926 жылга јетрэ аш саларын эки артык эдил кӧдүрүп аларда, ондый-ок улус кооперативтарга кирип, ижин ӧтӧлӧжип иштэп, аш саларын үч артык эткилэп алды. Мәл азрап тударында мундый-ок болгон. Бистиг Ойрот-јуртыбыста-ла мундый болуп турганы бар ок.

Шабалин-аймагында Орус Камлактын коммунасы бу- жыл 25 кра аш салган.

Бу аш салар ишти коммунанын члендеринин үч үлү- зи-лэ иштэп турды, ӧскӧзи акча иштэп алар дэп, туура јердэ иштэгән. Бултыргы жылда дэзэ коммунаа киргэлэк бу-ок улус анда-мунда ишкэ барганы жок, бастра ончозы иштэп, 13-лэ кра аш талган болгон.

Чамалдын машинанын нӧкӧрлиги бойынын аш салы- жын эки артык јаандадып алды; ӧскӧ-дэ јердэ ӧмӧликтәр- дин, нӧкӧрликтәрдин ижи мундый-ок болгон.

Мунын учун эмди мунаг ары партиябыс бистиг дәрзинэдэги ижибисти крестьян-улустын мал-ажын бириктирип, коллективтар эдеринэ, олардын ижин ӧмӧлү, нӧкӧрликтү эдил, башка-башна кооператив- тар бӱдӱреринэ баштандырып, бу иш нэрэнти јаан учурлу нэрэк эдил јат.

Партиянын јакаару аайынча государство эмди жагы башталып бӱдӱп турган коллективтарга сӱрээн кӧп болуш эдил јат,—кредит-акчаны канча-ла крэзи кӧп бәрип јат, машиналарды, аштын, ӧлӧгнин үрәнип, јакшы укту малды сонгоо бәрип јат; јәр кәскәндә, јәрди энг озо коллектив- тарга кәзил бәрип јат; налог-кәригиндә јүзүн јӱӱр јәңилтә эдил јат, ошон-да башка коллективтарга јәңилтә эдил тур- ганы кӧп.

Крестьян-улустын жоктуларын, орто күчтӱләрин, нә-лә јәңилтә бәрип турган партиябыска јуунада тартып турары, кооператив-кәрәгин крестьян јуртынын калыгына ӧгкӱрүп турары—бистиг кичәэмәлдү ижибис болуп турзын.

Кооперативтар бӱдӱрәр нэрәгиндә партиянын ячейказы башчы болуп, озо базар учурлу.

Јурттын мал-аш ижин јангыртар, јарандыар коллективтар бүдүрэр кэрэгиндэ ячейкалар, коммунистар иш-кэрэк бүдүрэрин айландра јаткан јурт-улуска јозок болор крэлү јакшы эдэр кэрэк.

Јә бу ижибис јакшы бүдүп туру-ба?

Јок, бистин бу ижибистә көп тугак бар.

Јурт-ортозында иштәп турган ячейкалар башкару кэрэгиндэ, улустын мал-ажы кэрэгиндэ башкаруубыстын үүрэдү јакаруун албаты-јоннын ортозында өткүрәринэ үүрәнип алган-да болзо, бу кэрәктин јоктуларга, орто-күчтү улуска учурлу, тузалу болуп турганын аайлап, јартап бэрәринэ үүрәнгән-дә болзо, бойларынын бу мундый ижинә комсомолдорды, делегаткаларды кийдирә тартып алган-да болзо, јурт-улустын мал-ажынын ижин канайда иштәрин баштап турарына эмдәэ үүрәнгәләк. Коммунистардын ортозында коллективтарга (өмөликтәргә нөкөрликтәргә) кирбәгән эмди-дә көп кижы бар. Көп өмөликтәр, нөкөрликтәр бүткән кийиндә, олордын ижи-кэрәгин ячейкалар аайлап, башкарып бәрбәс болордо, јаан удабай, јайрадылып калдылар.

Мундый уян коомой иштәп улам байлардын куурмак кооперативтары бүдүп турды. Мундый куурмак кооперативтарына шылтанып, билдирбәй, јоктуларга, орто-күчтү улуска бэрәр дэгән јүзүн јүүр јәнгилтәни байлар алгылап турды.

Коллективтардын ижи кэрәгин аайлап, баштап бэрәрин ячейкалар кичәп турар кэрэк.

Эмди бар коллективтарга үзәри јагы коллективтар баштап бүдүрәринән, азыйда бүдүп калган коллективтарды там ла јаандалып, олордын ижи кэрәгин тыгыдып турарын артык кичәп турар кэрэк. Алдында буткән коллективтардын ижи-кэрәгин јаткан јурт көрүп, бойларынын јагыскаандра иштәгән ижинән коллективтын ижин артыксынып турзын дәп, эдәр кэрэк.

Коллективтын салган ажынын түжүмин јаан эдәр кэрэк, үүрлү малын јакшы бүдүлү эдәр кэрэк, саан уйын көп сүтү эдәр кэрэк, мал-аштын ижин аайлу-башту јакшы эдип, кирәлтәзин јаан эдәр тәрэк.

Кичинэк коллектив бойының өзүп тыгып турарына алмак күчи жетпей туратан учун, алдында бүткөн коллективтарды канча ла крэзи жаан эгэрин кичээр кэрэк. Азында бүткөн коллективтар јокту улус ла орго-күчтү улусты кийдира тартып, члендэрин көндөдип турарын кичээр кэрэк; оноң башка баштамы, оңк кооперативка бириккэндэрди (мал тудуп азраар нөкөрликтерин, машинаның нөкөрликтерин) база бириктирип, мал-аштың өмөликтэрин, коммуналар, оноң да башка жаан коллективтар бүдүрүп турарын кичээр кэрэк.

Коллективтың турган јериндэ мал-аш иштиг кандыйы (јылкы мал тудары, уй азрап тудары, кой азраары, аш салары, оноң да башка иш-кэрэги) јаранып турганын бодоп алып, коллективтың ижин оның аайынча, оо кэлиштрэ баштандырын, иштэп турар кэрэк.

Коллективтар бойлорының кандый-кандый кэрэгинэ сурап алган кредит акчаны аай-баш јок, ондый мундый кэрэгинэ тутпай, сурактың ла аайынча тудуп туразын дэп, кичээр кэрэк.

Коллективтың машиналарын, укту-малын, анчадала јакшы укту-малдың эркэктэрин сүрээн чэбэрлү тударын кичээр кэрэк.

Мунаң башка коллективтардың бойлорының үлүүгэ кирбэс капиталдарын бүдүрэр кэрэги учурлу жаан кэрэк болуп турзын. Мының кэрэгиндэ члендэрдиг пай акчазын кичээп јуудырап кэрэк, коллективтың ижинэң кэлип турган кирэлтэзинэң үлүүгэ кирбэс капиталдар бүдүрэринэ акча айрып алып турарын жаан кичээмэлдү эдэр кэрэк.

Ячейкалар ончозы бойының јуртында турган коллективтарының ижи-кэрэгин аыктап көрүп алар кэрэк. Бу коллективтардың мал ажын јарандырап кэрэгиндэ коллектив-члендэргэ бойының и үүлтэзин айдып, кандый кэрэкти канайда этсэ, јакшы болор дэп, сүмэзин, јөбин айдып болужып турар кэрэк.

Бар коллективтарды жаандадар кэрэгиндэ, олордың мал-ажын тыгыдар кэрэлиндэ, ижин јарандырап кэрэгиндэ иш бүдүрэринэ коштой ячейкалар база үзэри јатгы коллективтар бүдүрэрин кичээп-ок турар кэрэк. Мундый иштиг

ортозында үй улустың ижин бириктирүп, үй улустың коллективгарын (күдәли талкып турар, койдың түгин тарап турар, сүгтийн каймагын айрып турар, оноң-да башка ишкә кэрәктү машиналарды өмөлөжин, салып аларына бириккән нөкөрлик ондый бир аай ишти иштээринә бириккән өмөлик) бүдүрәрин баштап алар кэрәк.

Јә бистийн јуртыбыста коллективка кирбәй, мал-ажын бириктирбәй, ижин алдынаң бойлары јағыскандра иштәп турар јоктулардың, орто-күчтүләрдинг өрөкө айлдары әмдидә көп болуп турарда, јурт-ортозында иштәп турган ячейралар мундый улустың мал ажын көдүрәринә, јарандыраына, болужып-ок турар кэрәк.

Аш бүдәр Јәрдә Јаткан алтай улустың краләп аш саларын канчала крәзи Јаан әдип салар нәрәк.

Краләп, аш саларын алтай јурттың ортозына өткүрәр кәрәк.

Бистийн Ойрот-Областың јурт-улузының салып турган ажы областың бастра-јуртының кэрәктән турарына јәтпәй јат. Бу јәтпәс ашты бис областың јанында коштой јаткан аш бүдәр јәрдәг алып јадыс. Јә туура јәрдинг ажын бәдрәп табары-да күч болуп јат, көп кижиниң, анчадала јокту улустың оны тартып әкәләр аргазы-да јок, јалдап тарттырган аштың баазы јаан. Мундый болордо, бистийн областың јурты аразында аш јок отурат. Мундый учун бис туура јәрдәг аш тартарын канчала крәзи астадып турар кәрәк, јәтпәс ашты областың бойынаң алып турар аргазын, әбин табар кәрәк. Оның аргазы, мундый болор: областа аш бүдәр јәрдинг (Оймон-аймагының, Кан-оозы-ла Оңдай аймактарында кәзәк јәрдинг) ажын јарандырып, көптөдип, оның бир кәзигин аш јок јәргә тартып турар. Јә бу да аш јәтпәй турар. Аштың бу јәтпәзин кайдаң алар?

Бистийн обласста алтай улустың јаткан јәриндә јакшы аш бүдәр јәр бар-да болзо, ондо јаткан улус (алтай улус; оо аш салбай јат, јакшы аш бүдәр јәрдәг өлөг-лә әдип ат, аразында аш чыгар јәр малдың ла одоры болуп јат. Мундый болордо, аш јакшы чыгар јәрдә јадып, аш салбай

турган улусты аш салдырып, ол ашла туура јәрдәж тар-
тып турган ашгыг ордын бүдүрүп турар кэрәк.

Аш бүткәдий, јә аш салбай турган јәргә алтай улус-
ты буудай, арба, маала-ажын (каргок, чалкан, капуста
онон-да өскө) салдырын турарын кичээр кэрәк.

Муны јурт оргозына өткүрәр кэрәгиндә ячейкалар,
аш салайын дэгән улусты јарттап, чыгарып алала, мундый
улустыг кредит-нөкөрликтән бә, ККОВ-тон-ба үрән-аш
алар аргазын, эбин табар кэрәк.

Бу иш-кәрәкти јурт-оргозына бачым, јәңил өткүрәй-
ин дэгәжин, коммунистар, комсомолдор озо баштап бой-
лоры аш салар кэрәк, маала-аш саларын бажап бәрәр кэрәк.

Бистиг обласгыг јурт-улузыныг ижиндә мал азрап
тудары эг јаан иш кэрәк болуп турарда, **ячейкалардын**
ижи јурт-улустыг мал азрап тударын, јарандыар
кэрәгин эг озо кичээп, оны јаан иш-кэрәк эдип тура-
ры болзын.

Мунаг улам малдыг талдама-јакшызын бир аай үүр
эдип айрып, ондый малга јакшы укту эркәктәрин салып,
башка набырып, күдүл турар нэрәк.

Малдыг кышкыда азралын бәләттәп салып турар кэрәк.

Муныг учун алтай улустыг өлөң эдәрин өмөлү иш
эдип, өлөң эдәр нөкөрликтәр бүдүрүп, өлөңди канча-ла
крэзи көп эггирәр кэрәк. Кандый-кандый учурал болуп,
бир бир кижиниң өлөңи јәгчәй турза, ондый кижи өлөң-
ди ККОВ-тон алып турар эдәр кэрәк; оныг учун ККОВ-
торг арбылу өлөң азыктап салып турар кэрәк. Мунаг
башка малдыг азралына јаран турар маала-ажын, аш
өлөңди чачып саларын көптөдип турар кэрәк. **Малдыг**
кышкыда түрәр нажагандарын јылу эдәрин кичээр
кэрәк.

Сүг-сарјудыг өмөликтәрин бүдүрәри, алтай улустыг
ары-бәри көчүп јүрәрин токтодары, јәр кәзил, јәр уләжәр
кәрәкти аайлу башту эдип салары, онон да башка јурт-
улустыг јадыжын јарандыар кәрәктәри ячейкалардын
учурлу јаан иш-кәрәги болуп турзын.

Бу иштәп башка јурт-ортозында турган башка-башка кооперативтардын, сүт-сарјудың өмөликтәриниң ККОВ-тордын иш-кәрәгин, айлап башкарып турарын јакшы јазап эдәр кәрәк; олардын ижин улам зайын ајаарып, шив-жиләп турар кәрәк, олардын ижиндә кандый-кандый тутак бар болзо, ондый тутактарды јок эдип турар кәрәк.

Албаты-јонның мал-ажының кәрәгиндә јурт-ортозында иштәп турган партияның ячейкаларының ижи аайлу-башту, кичээмәлдү, јакшы үдүп турза-ла, дәрәмнә журтының јалдыжың јаңыртып, јарандырып, социализм-кәрәгин бүдүрзин дәп, партиябыстың бәргән јакаару јакылтазы бүдүп турар

2. Калың-јуртка јуук турар нәрәк.

Јокту улустың ла партияга кирбәгән актив-јоктулардын ортозында ишти јарандырап нәрәк.

Јурт-улустың мал-ажын јарандырап кәрәги јакшы бүдүп турзын дәгәжин, коммунист-партияның ячейказы партияга кирбәгән јокту улуска, орто-күчтү улуска, Совет-башкарууна күүнзәп, бойының ижи-кәрәгилә оо болужып турган улуска јуук турар кәрәк, олардын сагыжын бойына эңилтип алар кәрәк.

Јә ячейканың бу улуска јуук турары, бу улустың сагыштарын бойына эңилтип алары кандый болор дәзә?

„Јокту улус-ла јалчы-батрактарга тайанып јүр, орто-күчтү улуска јуук тур, јимәкчи-байды табарып, оны-ла тартыжып тур“ - дәп, айткан учурлу сөсти ячейка јурт-ортозында нә-лә иш-кәрәк эдип турарда, ундубай јүрәп кәрәк. Јурттың ортозында эмди кандый-ла иш бу учурлу сөстин аайынча бүдүт јат. Муныг учун ячейка јурт-ортозында кандый-да ижин эң-озо јоктулардыг ортозына салар кәрәк. Јоктулардыг ортозында бистинг эмди эдип турган ижибис дәзә коомой, јаантайын эдип турган иш эмәс, учуралду ла иш болуп јат.

Јокту улустың бириккәндәри каа-јаа бар-да болзо, олардын кажызы-да јакшы иштәбәй јат.

Ячейка јокту улустың ортозында иштәп, јоктуларды байлар-ла јаантайын тартыжып турар эдип салар кэрәк, бойларына тузалу нә лә кэрәгин көрүп турар эдип салар кэрәк, мал-ажын јарандыларына кичээмкәй эдип салар кэрәк.

Јоктулардың јуундарын учуралду әтпәй, улам-улам эдәр кэрәк. Бу мундый јуундарга јалчы-батрактарды, орто-күчтүләрди кычырып-алып турар кэрәк. Бойының јуртының ортозында јаан јаан кәпәкәтәрдинг (кредит кәрәгиниң, јәр кәзәр, үләжәр кәрәгиниң, өлбг эдәр покос үләжәр кәрәктинг, оноң да өскө кәрәктинг) учурын Јоктулардың мундый јуундарының шүүлтәзинә, јобинә тургузар кэрәк.

Јоктулардың јуунын партияның ячейказы башкарып, өткүрүп турар кэрәк. Мундый јуундарга јоктуларды, батрактарды, орто-күчтүләрди партияның члендәри-лә комсомолдор кычырып, јууп бәрип турзын. Партияның ячейказы јок то јәрдә ондый јуундарды јууп турар кэрәк; муның кәрәгиндә ондый јәрдинг јоктуларының јуунын өткүрәринә партячейкадаң член киж и бәрип турар кэрәк.

Јурт-советтәр, ККОВ тор, кооперативтар, оноң-до башка организациялар бойларының ижин јоктулардың јуунында бүткән шүүлтә јоби заийынча бүдүрүп турган-ба јок-ба, оны партячейка ајаарып көрүп турар кэрә.

Је ончозынаң тың јоктулардың бириккәндәриниң ижи-кәрәгин тыгыдарын кичээр кэрәк. Јурт-советтың-да, ККОВ-тың да члендәри болгон јоктуларды бириктирип турар кэрәк, нә лә кооперативтардың правлениезине-бә, ревизия эдәр комиссиязына-ба, члени болуп киргән јоктуларды, эмәзә кооперативтардың члендәриниң уполномоченный киж и болгон јокту улусты бириктирип турар кэрәк. Јоктулардың мундый бириккәндәринә байагы учреждениелардың, организацияларының члендәри болгон коммунисгарды, комсомолдорды, батрак-јалчыларды кийдирә тартып аларга кэрәк.

Мундый ишти јоктуларга тузалу болор, јоктуларга болужын јәттирәр ишти партияның ячейказы јаан иш эдәр кэрәк, мундый ишти кичәеп, бүдүрүп турар кэрә.

Јоктуларга тузасын, болужын јеттиргәдий кандый кандый кәрәк әдәринәг улам учреждениеның-ба, организацнаның-ба заседаниезы, эмәзә јууны болор алдында јоктулардың јуунына ячейка ортө күчүләрдинг актив улузын, јоктуларга болужар сагышту улусты кычырып алып, олар-ло кожо кәрәктинг бүдәрин јоктуларга тузалу, болушту, әдип баштандырарын сүмәләжип, јөптөжинг алар кәрәк.

Мунаг башка нә-лә кәрәк, кандый-ла иш јокту улуска тузалу болуп турзын дәп, јоктулар ононг болуш алып турзын дәп, ячейка кичәеп, ајаарын, көрүп турар кәрәк.

Нә лә кредит бәргәнде, эмәзә сонгоо машина бәргәндә, оны энг озо јокту улуска бәрзин дәп, әләр кәрәк.

Кәстирап алган јәрди јон үләжәр тушта, јәрдинг јакшызы јоктуларга јәдижип турзын дәп, әдәрин кичәәр кәрәк.

Јоктулардың кооперативтарга коллективтарга кирәринә јәгил әдәр кәрәгиндә болуш әдип, казнадаг чыкан акча, эмәзә кооперативтардың кирәлтәзәнәг айрын бәрип турган акча јоктулардың бу кәрәгинә чәк, чынынча барып турзын дәп, ячейка көрүп, ајыктап турар кәрәк, мунаг да өскө болзын, јокту улуска бәрәр дәгән нә-лә јәгилтә, нә лә болуш оларго јәдип турзын дәп, ячейка ајаарып, ајыктап көрүп турар кәрәк.

Јокту улустың ортозында ишти јарандырып салары јоктуларды бириктирип салары, башкару кәрәги учун, бойларына тузалу кәрәк учун јоктуларды туружар крәлү әдип салары, јокту улустың мал-аш ижинә болужып турары јокту улустың сагыжын, күўнин партианың ячейказына эгилтип алары — бу иштинг ончозын бүдүрәри-ячейканың јаан иш-кәрәги болуп турзын.

Дәр инәнинг активы болуп турар крәлү партиага кирбәгән јокту улус-ла орто күчтү улустың ортозында ишти јарандырып, јазап алар иәрәк.

Партияның члени эмәс, јә башкару кәрәгин, әл јонның кәрәгин кичәеп турар улустың (актив) ортозында ячейканың ижи тутакту болуп туру. Дәрәмнәнинг активын

ячейкалар жартап албады, олардын ишкэ тузалу болорын бодоп, бойлорына жууктадып албады, оларды советтэргэ, кооперативтарга талту јэтрэ өткүрүп болбоды.

Крестьян улустын кажызынын ла: батрактын, јокту-унын, орто күчтүүнин Совет-башкарууна күүнзеп турганын, онын кэрэгин кичээп турарын жартап алар кэрэк, олардын иш-кэрэк эдеринэ тузалу болорын бодоп алар кэрэк. Мундый актив улустын ячейка бойынын јажыттабай эдип турган жуундарына кычырып алып турар кэрэк, советтердин секцияларына, комиссияларына кирип, иштеп турзын деп, эдэр кэрэк, јоктулардын бириккэндеринин ижинэ кийдинэ тартып турар кэрэк. Кандый-кандый учреждениенин, эмэвэ организациянын башкаруучыларын солып турганда, олардын ордына турар улусты мундый актив-улустан көстөп, улап бэрип турар кэрэк, мундый, актив улустын ячейканын жуунына тартып, бириктирип алар кэрэк, ячейканын нэ лэ шүүлтэ-јобинэ, сүмэзинэ кирип, онын ижинэ, кэрэгинэ болужып турар крэлү эдип салар кэрэк, бу актив ажра дэрэмненин јокту-ла орто-күчтү улустын калыгын партига жууктадып турар кэрэк.

Ячейка дэр миздэ комсомолдын ижин башкарып, баштап турар кэрэк.

Партиянын ячейказы дэрэмненин крестьян-улустын јооктуун, орто-күчтүүн, батрактарды бойына жууктадып алайын деп, дэрэмненин комсомолдын ижи кэрэгин јакшы јазап башкарып, баштап бэрип турар кэрэк.

Дэрэмненин јиит-өскүрүмнин јакшы дэгэни, билэр сагыжы көдүрө болгоны комсомолго киргэн. Комсомолдын партиянын кэрэгин дэрэмненин јиит улузынын ортозына јиит комсомолдор өткүрэр.

Комсомолдын ижиндэ јакшы деп айдар нэмэ көп бар-да болзо, тутагы јок деп, айдарга кэлишпэс-өк.

Партиянын организациялары комсомолдын ижи-кэрэгин јакшы-јазап башкарып, баштап бэрип турар кэрэк, јэ бу жууктаг бэри ячейкалардын комсомолдын ижин башкарында уян болуп турганы билдирип туру, комсомолдын иш-кэрэгин башкарып турарына јакшы билэр-са-

гышту партияның кәрәгин бәк тудунар, аҗыкчыл коммунистар комсомолдың ижи-кәрәги канайда бүдүп турганын партияның жуундарында учурлап, айдып бәрип турзын. Комсомолдың кандый ла иш-кәрәк эткәнинәг улам партияның жуунында шүүлтә-јөп әдип турар кәрәк.

Комсомолдың члендәрининг артык јакшы дәгәнин,— комсомолдың активын партияга өткүрүп турар кәрәк.

Комсолдың ижин јарандырап, јылгыр әдәр кәрәк, әл-јонның кәрәгиндә нә-лә ижин бүдүрәринә комсомолды кийдирә тартып турар кәрәк.

Комсомолдың ижин јылгыр әдәрин, комсомолдың члендәри кажызы да ишгээр дәгән ижин күүнзәп, јилбиркәп әдәрин, әмди мунаг ары паргячейка сүрәкәй кичәеп турар кәрәк.

Үй улустың ортозында иш-изрәкти јарандырап кәрәк.

Үй улустың ортозында ишти паргячейка башкарып баштап турар кәрәк. Анчадала делегаткалардың жуундарын башкарып, баштап бәрип турар кәрәк.

Ялейка бойының нә-лә ижинә делегаткаларды кийдирә тартып алып, башкару кәрәгиндә ижинә, әл-јонның кәрәгиндә ижинә кирижәр әдип, делегаткалардың артык-јакшызын партияга кийдирә тартып алып, олардың ижн ажра јургының үй улустарын бойына жууктадып турар, бойының ижинә үй улусты бүдүмчилү әдип турар.

Делегаткалардың жуунында кудай-јагың јайладар кәрәгиндә, алтай үй улустың байланар, јангданарын јок әдәр кәрәгиндә әрмәк куучын болуп турза, алтай үй улустың әринә, айлдың кагу ижнә кул болорынаг айрылар аргазы кандый болор дәп, шүүлтә болуп турза, алтай-үй улустың бичик-билигин көдүрәр кәрәгиндә, сагыжын јарыдар кәрәгиндә сүмә шүүлтә әдәр болзо, алтай јаш-балдордың аш курсагын јакшы әдип, јакшы јазап көрүп, өскүрүп турар кәрәгиндә әрмәк сүмә болзо, оноң да башка алтай үй улустың јүрүмин јашгырар, јарандырап кәрәгиндә шүүлтә јөп әдәр болзо, паргячейка бу жуунды аайлап башрып турар кәрәк.

Делегаткалардың мундый ижи алтай уй улустың отозында јаан кэрэк бүдүрэр.

Партияның ячейкалары мундый айлу ижилэ мал аштын аргазында јаткан партияга кирбэгэн крестьян улустың калың јургын бойына јууктадып алар, ячейка мундый ижилэ партияның үүрэдүүн калың јурттың ортозына өткүрүп турар

Ячейка јон-улустың, јэр јонның (земельное общество) јуундарына барып, олардың шүүлтэ јобинэ кирижин, бойының айлу башту ижилэ калың јурттың күүнин партияга эвилтип турар.

3. Јурт-улустың бичик билигин көдүрэр кэрэгиндэ иш.

Дэрэмнэниң јурт-улузының көбизи бичик билбэс болуп турганы, сагыжы карагуй болуп турганы нэ-нэмэни билбэзи албаты-јурттың мал-ажының ижи-кэрэгин јагыртарына, јарандыларына сүрээн јаан буудак болуп јат.

Бистиг јурт улузыбыстың бичик-билигиниң өрөлөп өзөри мал-аштын өзүп турганынаң сондоп барып јат. Муны мундый болуп турганы нэгэ дә јарабас болуп јат. Албаты-јонның бичик-билигин көдүрэр кэрэкти јаан кичээмэлдү эдэр кэрэк, Јурт улустың бичик-билигин көдүрэр кэрэгин, сагыжын јарыдар кэрэгин тың ла кичээр кэрэк. Бистиг Ойрот-Областың јуртының ортозына бичик билк билбэзи сраңай көп болуп јат оның учун мунда улустың сагыжын јарыдар кэрэкти бүдүрэрин анчадала кичээп эдэр кэрэк.

Муны канайда бүдүрэр?

Школдың ижин Јарандырар кэрэк Јокту улустың батрактардың балдары бастра ончозы бичиккэ үүрэнэгэдий эдэр кэрэк.

Бистиг школдорыбыс ас болуп јат. Балдар үүрэнэр школдорды көптөдөр кэрэк. Јэ школ тудар кэрэккэ государствоның барип, турган акказы јэтпэй јат, јагыс бу

акчала бачым көп школ тудуп бөлбөс. Мунунг учун школдорды көптөдөрүнө, жаңы школдор тударына жагкан журт-улустын бойынын болужы кэрэк. Бу кэрэккө акчаны жон-улус бойы-бойлорына салынар жууш эдил, жууп турар кэрэк, школ тударына кэрэктү агашты жон кезип, тартып бэлэттен турар кэрэк.

Же школдорды канча-да креси көп тургузып-алып, школдын үрэдүүн тутакту эдил турза, керек качан да жаранбай турар. Школдын үрэдүүн база жарандырап кэрэк. Бистинг школдорыбыстын үүрэдүү жакшы болуп туру дэл, айдарга срагай-да келишпес, Школдын кэрэгин жакшы бүдүп турган ба, коомой болуп турган-ба, оны жагкан-журт кэрэктэбэй жүрөт, школдын кэрэгин журтулус аыктап, ажаарып, көрүп турзын дэл, эдил салар кэрэк. Мунунг учун школдын советтерин бүдүрүп турар кэрэк, бу школдын советтерин бүдүрүп турар кэрэк, бу школ-советтердин ижин көдүрүп турар кэрэк. Школ советтер улам-улам жуун эдил, бу жуундарында школдын нэ лэ ижи-кэрэгининг шүүлтэ жөбин эдил турар кэрэк. Школ советтер бойлорынын шүүлтэ сүмэгин учурлап, школдын катчылары бойлорынын иш-кэрэгин канайда бүдүрүп турганын учурлап, журт-советтин жуунында-бастра журтулустын жуунында-да доклад куучын айдып-бэрип турзын дэл, эдэр кэрэк.

Боо үзэри школдын катчыларын бойына жууктадып алар кэрэгиндэ, партиячейка бойынын ачык жуундарына школдын катчыларын кычырып турар кэрэк, жокгулардын, батрактарын жуундарына, ошон-да өскө жуундарга катчыларды база-да кычыргып, школдын кэрэгиндэ нэ лэ шүүлтэ-жөпти омор-ло кожо эдил турар кэрэк.

Партиячейка ла журт-совет школдын ижи-кэрэгин башкарып, жарандырып туруп, жокту улус-ла батрактардын балдарындыг бастра ончозына школго келип, бичиккэ үүрэнэр аргазын таап бэрип турар кэрэк.

Бистинг школдорыбысты көрөжон, анда жокту улус ла батрак-улустын балдары ас болгоны билдирет. Школдын баштапкы бөлүктөриндэ жоктулардын балдары эбеш

арбылу болор, оноң өрөлөгөн бөлүктөрдү көрсө, жокту балдар астап турар.

Бу нәниң учун мундый болуп туру дээ?

Алмакту күчтү улустың, орто-до күчтү улустың балдарының школго барар тон-өдүги-дә бар, ураагынаң кэлэргә минэр ады-да бар, школдо кэрәк-түжинә отуруп, ичэр-јиир курсагы-да онду. Жокту улустың, батрак улустың балдары школго барайын дээ, тон өдүги жок школдон ураагында јаткан болзо, кыштың соогына јойу школго јәдип болбос, школго кәлгәжин, онду курсагы жок, аштап турар. Жокту улус балдарын бичиккә үүрәдер сагажы, күүни бар-да болзо, балдарының школго барар аргазы жок болуп, балдары көбизиндә бичиккә үүрәнбәй калат.

Бистин алгай улус јаңыс јәргә чук јатпай, кышкыда анда-мунда, экиизг үгәт чачылып калган болордо школго, јәдәргә орто-күчтү, аргалу-да күчтү улустың балдарына күч болуп јат, жокту улустың балдары дээ срангай-да барбай турат.

Ураагында турган школго жокту балдар күнүн барып турайын дээ, оморды тартар ат кәрәк, школго бир барып-алып, анда коно јадайын дээ, конып турар, курсак азып турар јәр кәрәк. Бистә дээ муның кажызы-да жок болуп јат,—бис оны эмдәә бүдүрбәдис.

Жокту улус-ла батрактардың балдары бастра ончозы школго үүрәнәр аргазы кандый болор?

Эң-озо школдон ураагында јаткан улустың балдары школго кәлип, бир-канча конок јанбай, јадар айыл тургузар кәрәк.

Оноң башка школго үүрәнип турган балдарга изү курсак ичәр аргазын бәрәр кәрәк.

Боо үзәри ураагында јаткан балдарды айлынаң школго, школдон айлына јандра тартып јүрәр јонның улаазын јазап салар кәрәк, срангай аргазы жок жоктууна тон-өдүк бәрәр кәрәк.

Мундый кәрәккә акчаны кайдаң алар дээ?

Јурт-ортозында турган нә лә кооперативтардың астам-кирәләзинәң кооператив-члендәри айрып берәр; ККОВ-

тың кирэлтэзинэнг (кирэлтэ бэрэр иш-кэрэги бар болзо, јонла өмөлижиң, аш салып турганы бар болзо), сурап-алар; школдың бойының кирэлтэзинэнг (школго кэзип бэргэн јэрин арендкэ бэргэн учун акча алар, ойын эдип, оо кэлгэн улустаң акча алар, школго болуш эдип, бэргэн акча, оноң да өскө) айрып алар; јон-улус бойы-бойына салынар јууштаң алар, государствоның кандый кандый бэргэн акчадаң алар-ок.

Бу мундый јэрдэң алып турар акчаларды јуунтылу эдип, ол акчала јокту улустың, батрак улустың балдарына школго јүрэр аргазын бэрип турар кэрэк.

Муның кэрэгиндэ нэ-лэ ишти школ-совединэ салар кэрэк.

Бу иш-кэрэк бүдүрэринэнг башка школды (школдың хатчызын, школ-советты) партиячейка бойының башкару кэрэгиндэ, эл јонның кэрэгиндэ нэ-лэ ижинэ кийдирэ тартып-алып турар кэрэк.

Школдың нэ-лэ кэрэгиндэ—школдың ижин јаранды-рар, јылгыр эдэр кэрэгиндэ, јокту улустың, батрак улустың балдары бастра ончозы школго барып, үүрэнэр аргазын, эбин табар кэчэгиндэ иш—партиячейканың кичээмэлдү јаан иш-кэрэги болуп турзын.

Бичик-биликти калың-јурттың ортозына өткүрүл турарын тыңыдар кэрэк.

Бичик-билик, кэрэги политика-кэрэгиндэ үүрэдүү калың јурттың ортозына јэтрэ-јакшы өгпөй турганын кэм-дэ билэр. Бу кэрэкти јарандырарын кичээр кэрэк.

Бичик кычырар-турарын ижин, көчөр айлдың ижин јарандырып салар кэрэк. Мал аш ижинэ турган крестьян улустың билэйн, јарттап-алайын дэгэн көп нэмэ бар. Бичик кычырар тура, көчөр-айыл крестьян улустың билэйн дэгэн нэмэзин билдиргтип, јартына чыгайын дэгэн нэмэзин јарттап-бэрип турарын кичээр кэрэк. Јурт ортозында улустың сагыжын булган турар, төгүндү, байлардың сай-

чак эрмэк-куучындарын тыглап угуп-алып, онын жаманын, төгүнин журт-улуска јарттап, илэзинэ чыгарып-турар кэрэк.

Крестьян-улустын билэйн, јарттап-алайын дэгэн нэмэзинин чынын-јартын јакшы јазап айдып-бэрбээ, ол байга барар. Бай дээ, сагыжы-ла јеткэнчэ, оо төгүндэп, оны сайгактап салар.

Бир жанынан бистин бичик кычырар-тураларыбыс, көчөр-айлдарыбыс журт-улуска мал-аш ижин канайда јарандыраын, јаандадарын, тыгыдарын учурлап айдып бэрип турзын дэп, эдип салар кэрэк. Мундый иш-кэрэкти олоп кэлип-турар улуска мал-аш кэрэгиндэ нэ-лэ бичик кычырып-бэрип, шүүлтэлү, сүмэлү эрмэк-куучын айдып-бэрип, бүдүрүп турар. Мал-аш иштин кэрэгинэ үүрэнэр кружоктор-бу кэрэктин бүдүрэринэ јаан болуш јеттирэр.

Бичик кычырар тураа, көчөр-айлга кэлгэн улуска, эмээ кандый-ла јуунты улуска газет кычырып-бэрэрин коптодип турар кэрэк. Газетте бичилгнинэн улам эрмэк-куучын, шүүлтэ эдип турар кэрэк. **Сен газетт** чыгарып турары коомой болуп јат. Бу кэрэкти јарандырып салар кэрэк, анчадала алтай улустын ортозында турган бичик кычырар туралар, көчөр-айлда стен-газетты чыгарарын кичээр кэрэк.

Бистин журт-улустын ортозында кудай-јагы дэп, байлу, салымду дэп, јанданар, байланар көп нэмэ бар. Бу мундый мэкэни, төгүнди, чаптык нэмэлэрди јайладарын сүрэкэй кичээп, мәшдэп, эдэр кэрэк. Бу иш дээ бистэ эмдээ башталгалак. Кудай јагы дэгэн мэкэни, улустын, анчадала уй улустын, байланарын, јанданарын јайладар дэп, онын кэрэгиндэ бичилгэн бичик болзын, газет болзын, кэлгэн улуска кычырып-бэрип турар кэрэк. Бу иш кэрэккэ журт-ортозында иштэп турган билэр улусты-школдын катчыларын, ликвидаторлорды, эмчилэрди, агрономдорды, ононда өскө бичик-биликтү улусты тартып алар кэрэк.

Боо үзэри журт улустын бичик-билигин көдүрэр, сагыжын јарыдар нэмэ—кино, **театр**, ононда өскө болор. Муны база јаан бодолду кэрэк эдэри јолду болор. Кино-јуралганды тэкши журт-улуска көргүзөр аргабыс јок. Ураагында јакалай јаткан журтка ол јэдип болбой јат. Јэ оны

жайда-да өткүрүп турарын кичээр кэрэк. Бистинг театрды коомой дэл айдар алтай театр дэээ сраңай жок. Оны бүдүрэр кэрэк. Оныг бүдүү жакшы болзын. Мунаг башка бастра албатынын бичик билбэзин жок эдэр-кэрэги бистинг ижибисте учурлу, жаан кичээмэлдү кэрэк ижибис болзын. Журт-улустыг бичик билбэзин жок эдэр кэрэккэ жаантайын турган улус—ликвидаторлор бистинг областа көп жок. Журт-улустыг бичик билбэзин жок эдэр жэрлэр (ликпунктар) тударына, оо ликвидаторлор тургузарына көп акча кэрэк болуп турган учун, оны көптөдөр аргабыс жок болуп жат. Бу кэрэкти бүдүдүрэринэ, муныг ижинэ журт-ортозында жаткан бичик-биликтү улусты тергып алар кэрэк, дэрэмнэ-журттын бичикчи улусы бичик билбэзин бичиккэ үүрэдип туар кэрэк.

Журт улустыг бичик-билигин көдүрэр кэрэгиндэ партияныг ячейкаларынын ижин жарандырып, жылгыр эдэр дэгэжин, эн озо **коммунистардын, комсомолдордын бойларынын бичик билигин, политика кэрэгинэ үүрэнэрин, партиянын уурэдүүн билэрин көдүрүп, жарандырып салар кэрэк.** Эн озо коммунистардын бичик билбэзин жок эдип салар кэрэк. Эн-озо ячейкалар бичиккэ уурэнэринэ, бичик-билигин кодурэринэ күүнзеп турган улус-ла (кружоктор) иштээр кэрэк, эн-озо газет кычыра-рын тыгыдар кэрэк.

Бистинг журтыбыста бичик билбэзин жок этпэинчэ, бичик биликти көдүрбэйинчэ, дэрэмнэ-журтынын жадыжын, ижи-кэрэгин жагыртып, жарандырып болбозыбыс, социализм кэрэгин өрлөдип болбозыбыс. Муны унутпас кэрэк.

3. Дэрэмнэ-журтында башкару-кэрэгин, эл-жоннын кэрэгин башкарарын жарандырап кэр.к.

Дэрэмнэ-журтында бистинг иштэп, бүдүрүп салар дэгэн бу ижибисти бүдүрэр-кэрэгиндэ—журт-советтерди кооператарды, К. К. О. В.торды, школдорды, бичик кычырап тураларды жакшы жазап иштэдэр кэрэк. Муныг кэрэгиндэ омордын ижин партиячейка башкарын баштап-бэрип туар кэрэк. Мундый иш кэрэгибис дэээ, жакшы жазапып бүдүп туру дэл, айдарга кэлишпэс.

Кандый-кандый организациянын кэрэгинэ турган улузы таллып тудулган улус бололо, омордыг оргозында 3 коммунист бар болзо, эн-озо бу коммунистарды иштэдип саллр кэрэк. Олор бойынын организациязынын кандый иш-кэрэгин бүдүрэр алдында жуулыжып алып, ол кэрэк олордыг сагыжыла, бүдэри быжу болзын дэп, ол кэрэктиг учун тартыжарга эпгү болзын дэп, шүүжип, сумэлэжип-алып турзын. Бу кэрэк байагы коммунистардын сүмэзилэ бүдүрэринэ жоктулардыг болужы бар болзын дэп, ол организациянын ижиндэ турган жоктуларды (ондыйлар бар болзо) бу кэрэктэн улам болгон шүүлтэ-сүмэзинэ бириктирип алар кэрэк.

Организацияларда мунайда иштэп турган коммунистар бойлорынын ол иш-кэрэгин канайда бүдүрүп турганын ячейканын улам-улам эдип турган жуундарында учурлап бэрзин дэп, доклад-куучын айттырып турар кэрэк. Бу мундый доклад-куучындарын угуп, олордыг ижиндэ кандый тутактарын јарттап алып, ячейка бу тутактарын жок эдэр кэрэк. Иштэгэн иштэ тутак бар, оны жок эдип, салар кэрэк дэп, айттай, кандый тутакты канайда жок эдэр дэп, ячейка айлап, јарттап-бэрип турзын. Ячейканын айткан аайынча, јакаруунча ол тутакты жок эткэн-бэ дэп, ячейка ајаарып, көрүп турар кэрэк.

Јон оргозында нэ лэ иш-кэрэкти озо ажындрэ шүүп-сүмэлэжип алып, ол кэрэктиг бүдүрэрин јангыс аай сүмэсагышда јоннын жуунында откүрүп турар кэрэк.

Дэрэмнэ-јуртында башкару-кэрэгин, эл јоннын кэрэгин партиянын аайлап, баштап турар ишти јарандырап кэрэк, бэк эдип салар кэрэк. Јэ бу ишти бүдүрэр тушта ячейка катулабай, бийиркэбэй, јамыркабай эдэр кэрэк.

Кандый-ла учрежденияда-ба, организацияда-ба иштэп турган коммунистарга јаан-јаан-ла учурлу кэрэктиг јакаруун бэрип турар кэрэк, оок гээк кэрэк этэриндэ олор бойлооры аайланып, башкарынып турзын.

5. Үзэри-бойыбыс ајыктаж талы, тутактарыбысты јарттажаалы

Нэ-лэ иш-кэрэк эдэрибисги үзэри-бойыбыстын оргобыста ајыкту, ајаарылу эдэр дэп, иш кэрэк эдэрибисгэ

тутак, тыртык бар болгожын, оны кижн күүннн көрбөй, жартажып, чыгарыжып, айдыжар, кэрэк дэп, партия учурлу жаан сөс чыгарып салды; бистин башкару кэрэгиндэ ижибисти, эл јон кэрэгиндэ ижибисти, јурттын мал-ажы кэрэгиндэ ижибисти калып-јурт ајыктап, ајаарып, көрүп турзын дэп, ижибистин тутактарын чыгарыжып, яйдып бэрип турзын дэп, эдип салды.

Бу мундый иш-кэрэк эдэрин партия нэнинг учун учурлу жаан кэрэк эдип туру?

Бистин јокту, бичик-билиги коомой, нэмэ ондобос јурт-улузыбыстын јадыжын јагыртып, ал-јөөжозин көп эдип, бичик билигин јаандадып, сагыжын јарыдып турар учурлу жаан ижибистин јолын буудактап, туйуктап турар көп өштү нэмэ бар, бу өштү нэмэлэрди јок эдэр кэрэк.

Бистин партиябыстын нэ лэ организацияларында јамыркайтаныбыс, бийиркэйтэнибис, кижн базынчыктайтаныбыс, бар. Бу јаман бискэ каан-башкаруунын энчизи болуп јэткэн, бир јаннап дээ, бистин бичик билигибистинг коомойнап болуп јат. Иш кэрэгибистин јолын буудактап, туйуктап турар өштүбистинг бирүүзи бу болор.

Бистин партиябыстын, организацияларында шайрап-јайрап турагы бар (аракылайтаны, шалыртаны, оноп до өскө јүдөп турары).

Иш-кэрэк сүдүрэрибисти аршалап турар өштүбистинг база сирүүзи бу болор.

Бу јарамас јөктү нэмэни—бийркэп, јамыркайтаныбыстын иринин калып-јурттын шинжизи, ајааруу јок эдип турзын.

Байыннн организацияларынын эндэлип турганын, тыртыктажын, нэ-лэ јарабас кылыктарын партиябыс озо-до албагы-јоннын алдына ачып, көргүзүп бэрэрин јалтанбай јүрүп, эмди дэ оны јалтанбай, илэзинэ чыгарып, билдиртип бэрип турат.

Партиянын ичиндэ бийиркэп, јамыркап турары јок эдэр кэрэгиндэ, совет-башкару кэрэгин баштандырып, јарандырып-алар кэрэгиндэ иш-кэрэк бүдүрэрин ајаарып, и илжилеп јартына чыгып турар кэрэк, тутактар бар болзо, јарабас кылык билдирип турза, оны, кайрал-јок, илэ-

зинэ чыгарыжып, айдыжып турар кэрэк. Бу иш-кэрэкти бүдүрэргэ партпя бойынын члендэрин-дэ, кол-ижинин күчиндэ јаткан ончо улусты да айдып, кычырып туру. Үзэри-бойлорын ајыктажып, јарггажып турар дэп, эндү-тыртыкту ишти, коомой кылыкты, кижикүүнүн көрбөй, илэзинэ чыгарыжып, айдыжып турар дэп, јаандардын-да болзын, кичүүләрдин дэ болзын, күнүн ундулбай турар, учурлу јаан сөс болуп турзын.

Бистинг иш-кэрэк бүдүрәрибисти калын јурт ајыктап, ајаарын турзын дэп, иш-кэрэк әдәрибистинг эндәлгәнин, тыртыгын илэзинэ чыгарып, айдып бәрип турзын дэп, партия көп иш кэрэк, әтти. Коомой ижибисти јәктәп, јамак кылыгыбсты илэзинэ чыгарып, әмди газетке көп бичилип јат. Бистинг ижибистинг тутактары, бойыбыстын коомой кылыгыбыс қалын јурттын алдында илэзинэ чыгып, онын, шүүлтәзинэ кирип туру.

Бистинг организациябыста үзәри бойлоры ајыктажып, тыртыктарын чыгарыжып турары сүрәән уиан болуп јат. Үзәри-бойлоры ајыктажар кәрәкти, тыртык-јаманды чыгарыжар кәрәкти јурт-улуска учурлап, јарггап бәрәри коомой болгон. Мундый кәрәкти калын јурт әмдәә јәгрә бнл-бәс-тә. Бистинг ижибистә дәзә, калын јурт јаратпай, јамак-дап тургадый көп нәмә бар. Бистинг ижибистә тазылынап кодорып салгадый, кижәә јәк көрүнәр көп нәмә бар. Улам-зайын аракылап јүрәр коммунист улустын оргозында көп кижик бар. Мунаг уиам мундый коммунистар партиянын иштәзин дәгән ижин бүдүрүп болбой турар. Совет-башкарууна ошгү байларга, јимәкчиләргә, контрөволюционеләргә јанажып јүрәр коммунистар бар. Мундый коммунистар јоктулардын кәрәги учун турушпай јүрәт. Бистинг Совет-башкару кәрәгинә турган учреждениеләрдин ижи коомой, ел-јоннын кәрәгинә турган организациялардын — нә-дә кооперативтардын ижиндә көп тутак бар.

Мунын ончозы-ла тартыжар кәрәк, мунын ончозын тазылынап кодорып, јок әдип салар кәрәк.

Муны канайда әдәр?

Үзәри-бойлоры ајыктажар, бар тыртыктарын чыгарыжар кәрәк дэп, партиянын учурлу сөзин коммунистарларга-да,

партияга кирбүгэн-дэ улуска эмди-лэ, јаан удайтпай, партиянын члендэринин жуундарында јөн-жуундарында, јоктулардын жуундарында, кайда-да болзо учурлап, јарттап, айдып турар кэрэк.

Кандый учреждениенин организациянын ижиндэ турган, кандыйда кижинин ижиндэ јаман кылыгын, күүн-кайрал јок, јалтанбай, илэзинэ чыгарып, айдып турар кэрэк, муны айдары кээздү токтоду јок болзын.

Илэзинэ чыгып, јартталып калган тутактарын јок эдип турган ба, јок элэрин кэрэктэбэй турган-ба, ајыктап, көрип турар кэрэк.

Чыгартып, талдадып туттурган учреждениялар организациялар (јурт-советтэр, кооперативтар оо-да, түнэй) олорды талдап туткан улуска бойларынын иш-кэрэк эткэнин улам-зайын учурлап, айдып бэрип турзын дэп, эдэр кэрэк.

Башкару кэрэгиндэ турган улустын, эл-јоннын кэрэгин бүдүрүп турган улустын ижиндэ нэ-лэ тутактарын, нэ-лэ тыртыктарын, јаман кылыктарын јарттап бэрип турар дэп, илэзинэ чыгарар дэп, областын да газединэ бичип турар кэрэк, јурттын бойынын стен-газединэ-дэ салар кэрэк.

Партиянын жуундарында кажы-кажы, коммунист, комсомолдык, партияга, комсомолго кирбэгэн-дэ кижинин нэ-лэ угузу эдэрин, кандый-кандый кэрэк учурлап, айдып-бэрэрин, токтотпос. туйуктабас кэрэк, олордын угузар дэгэнин, учурлап, куучындап-бэрэрэр дэгэнин жууннын шүүлтэзинэ јобинэ кийдирэр кэрэк, бу жууннын повестказына кожып салып-турар кэрэк.

Кэзик коммунистын иш кэрэк эткэниндэ эндэлгэнин, тыртыгын ајаарып салып, они илэзинэ чыгарып айдып турганына— мэни улустын алдына базынчык эдип туру--дэп, ачынып, чугулдаптурар.

Јэ, ол ондый эмэс. Сэниг эндэлгэнинди, тыртык эткэнинди јарттап бэрди-бэ,— эндэлэринди, тыртык эдэринди токтодып сал, иш кэрэк эдэринди јарандырып сал— јазымы јок, эл-јонго јакшы көрүнэринг.

Иш-кэрэк эдэрибистин тутагын аҥыктап, җарттап, илэзинэ чыгарып турар улусты каа-жаа кыстап турганы бар болуп-җат, — „сәни-мән“ -дәп турары бар, ондый улусты — копчы, шокчы дәп, турары бар.

Иш-кэрэктин тутагын, ишкә турган улустың коомой кылыгын җарттап чыгарарынаң коркуп турары бар-ок.

Коомой иш, җарабас кылык җартталып, илэзинэ чыгып-та кэлгендә, оның җарандыарын, җаман кылыкты таштаарын кэрәктәбэй јүрәри дә бар.

Иш-кэрэк эдәриндә тутактарды, иш-кэрэк эдәр улустың эндэлгәнин, тыртыктарын үзәри-бойлоры аҥыктажып, чыгарыҗар кэрәгиндә ондый тәскәри сагышты јок эдәр кэрэк.

Јә, бу мундый-да үзәри-бойлорының иш-кэрәгининг тутагын аҥыктажып турарын, җарабас кылыктарын чыгарыжып турарын, Совет-башкарууна өштү улус јурттың байлоры, камдары, җарлыкчылары, җазым-јок, бойлорына тузалу эдәрин кичәп турар. Олор әки-җаңгыс кижининг коомой ижин, җарабас кылыгын бастра Совет-башкарууна салып турар, әки-җаңгыс учреждениеның-да организацияның да коомой ижин җамандап оо кожо бастра Совет-башкаруун җамандап турар, Совет башкаруудың албаты јурттың оргозында нә лә кэрэк эдәрин буудактап, туйуктап турар, сайгак-сөзилә јоктуларды бойлорына тартып-аларын, бойлорын ээчидип-аларын кичәп турар, партияның үүрәдүүнә тыгыгалак коммунистардың сагыштарын булган турар.

Совет-башкарууна өштү улустың мундый сагыштарын, мундый кылыктарын јәк эдәр кэрәгиндә партияның ячейкалары тартыжып турар кэрэк, кайрал бәрбэй, базыл салар кэрэк.

Иш-кэрэк бүдүрүп турганыбыстың јакшы-җаманын җарттап албай, аай-бажына чыкпай-туруп, тутак-тыртыгы јок ишти җаратпай турган, җамандап айдып турган јокту улусты, орто-күчту улусты кайра катулабай, күүннн җандра айтпай, олордың бу эндэлгәнин, бу җаистра сананганын јакшы җазап айдып җарттап-бәрәр кэрэк. Ондый улусты байларга, јимәкчиләргә тунгәйләбәс кэрэк.

Үзәри-бойларының иш-кэрәк эдәрин аҗыктыжып, иш-кэрәк бүдүрәриндә бар тыртыктарын чыгарыжып турар кэрәкти учурлу јаан эдип, бу кэрәкти калың јурттың ортозына тутак-буудак јок эдип өткүрүп турарын ячейкалар кичээп-турар кэрәк.

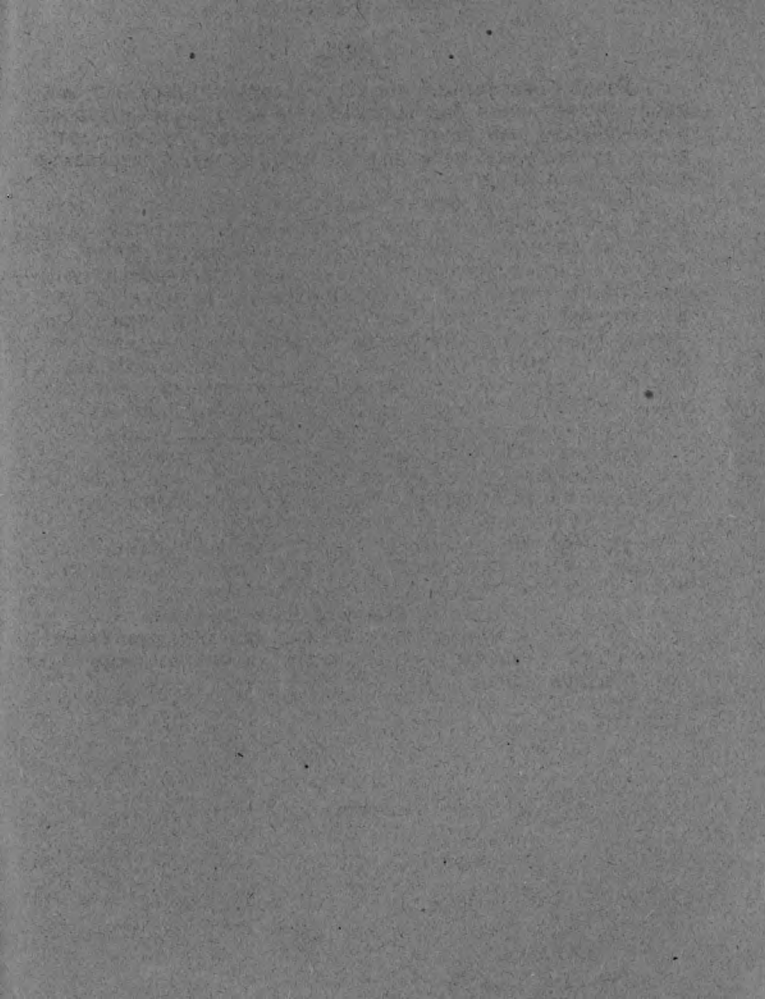
Бу учур сөскө киргән иш-кэрәк—јурт-улустың мал-ажын јарандылары, оны јарандыларына јурт улустың мал-ажын, нә-лә ижин бириктирип, коллективтар бүдүрәри болор; мал аштың аргазында јаткан партияга кирбәгән улусты бойына јууктадып турары, калың јуртка јуук турары, дәрәмнәниң јоктуларын бириктирип, олардың ижин башкарып, јарандырып турары, мал-ашла јаткан, партияга кирбәгән актив болуп турар крәлу улустың ортозында кэрәк бүдүрәрин јарандылары, үй улустың ортозында, јиит улустың ортозында иш-кэрәкти јарандылары болор; бичик-биликти калың јурттың ортозына өткүрүп турары јурт-советтәрдин, кооперативтардың кэрәгин башкарып турары, јарандылары, оной-да башка эл-јонго тузалу болор нә-лә иш кэрәк бүдүрәрин партияның ячейкалары учурлу јаан кэрәк эдип, бу ишги кичээп бүдүрәр кэрәк.

Јә, бу иш-кэрәктың бүдәри јаранып турзын дәзә, јылгыр боязын дәзә, оны бүдүрүп турған улус үзәри-бойлары аҗыктажып турарын, ижиндә тугактарын, јарабас кылыктарын јарттап, чыгарыжып турарын тыңыдар кэрәк.

Бу ончозы мундый болзо, партияның организаниялары нә лә ижин партияның јакааруу аайынча јазым јок чәк бүдүрүп салар.

№ 11

1299

14645

Ойрот.

2-453

Бичикти бүдүрэри-лэ базары
„Кызыл Ойрот“ дэп бирикэни
Тиражы (тогзы) 450, Облит 41.
